

SJABBAT SJALOM

Sjabbat Weekblad voor Nederland

Jaargang VII, Nr. 241

Parasjat Sjemini

22 Adar II, 5768
28/29 maart 2008

O *Overzicht Sjemini (Wajjikra 9:1-11:47)*

Op de achtste dag van de inwijding van het Misjkan, brengen Aharon, zijn zonen en heel het volk verschillende korbanot (offers), zoals Mosjé hen geboden had. Aharon en Mosjé zegenen het volk. Hasjem staat het volk toe om Zijn aanwezigheid waar te nemen, nadat zij en Misjkan hebben afgemaakt en dichterbij Hem te komendoor middel van hun mitswot. Nadav en Avihoe, twee zonen van Aharon bedenken en brengen een nieuw soort offer, dat Hasjem niet gevraagd had. Een vuur gaat uit van Hasjem en verteert hen, waarmee duidelijk wordt dat alleen die geboden mogen worden uitgevoerd die Mosjé heeft opgedragen. Mosjé troost Aharon, die in stilte treurt. Mosjé geeft de Cohaniem instructies hoe zij zich moeten gedragen tijdens hun rouwperiode, en waarschuwt hen dat zij geen sterke drank mogen drinken voordat zij in het Misjkan dienst gaan doen. De Tora geeft de twee kenmerken van een kosjer dier: het heeft gespleten hoeven; het kauwt zijn voedsel, geeft het weer op en herkaut het nog eens. De Tora specificeert de namen van niet-kosjere dieren die slechts één van beide kenmerken hebben. Een kosjere vis heeft vinnen en makkelijk te verwijderen schubben. Alle vogels die niet voorkomen op de lijst van verboden families zijn toegestaan. De Tora verbiedt alle soorten insecten, met uitzondering van vier soorten sprinkhanen. Er worden details gegeven van het reinigingsproces nadat men in contact is gekomen met ritueel onreine dieren. Het Joodse volk wordt opgedragen zich af te scheiden en heilig te zijn - zoals Hasjem.

Met toestemming overgenomen van © 1999 Ohr Somayach International - Alle rechten voorbehouden

Parasjat Para (Bamidbar 19:1-22)

Parasjat Para is een van de vier speciale parasjot die gelezen worden vóór Pesach. Op de Sjabbat voor Rosj Chodesj Nisan wordt *Parasjat HaChodesj* gelezen, de Sjabbat voor *Parasjat HaChodesj* is de Sjabbat waarop wij *Parasjat Para* lezen, waar het reinigingsproces met behulp van de as van een verbrande rode koe beschreven wordt voor iemand die met een dode in aanraking gekomen is.

In de *parasja Kie Tissa* wordt de zonde van het gouden kalf besproken, in *parasjat Para* doet de moeder van het kalf boete voor haar zoon. *Rasji* vergelijkt het met de zoon van een slavine, die het paleis van de koning verontreinigd heeft. Dan zegt men: laat zijn moeder komen en het vuil wegruimen.

Hoogtepunten van Haftara Para (Jechezkel 36:16-38)

36:16-19 De oorzaak van de ballingschap van de Israëlieten is hun zonde van de vervuiling van het Land Israël en de verontreiniging van het Volk. De Joden waren schuldig aan afgoderij, bloedvergieten en ontucht. Elk van deze drie zonden leidde ertoe dat de Joden in ballingschap werden gestuurd. Nadat de Israëlieten in ballingschap gestuurd werden, gaf Hasjem aan Jechezkel een profetie die de Joden hoop zou geven. **36:20-23** - De reden dat de Joden na 70 jaar mochten terugkeren uit ballingschap, was niet omdat zij tot inkeer gekomen waren en daarmee het recht op terugkeer naar Erets Jisraël verdiend hadden. Maar het was dat Hasjem niet wilde dat de vijanden van Israël zouden zeggen: „Wij zijn erin geslaagd G-ds volk te vernietigen.” **36:24-27** De toekomstige geestelijke wedergeboorte zal beginnen als Hasjem Israël gereinigt heeft. Hasjem zal hun *Jetser HaRa* (hun slechte neigingen) uit hun hart verwijderen, en hen als het ware nieuwe harten geven met een zuivere geest. Hasjem zal ons veranderen van „harten van steen” in „harten van vlees”. Deze harten zullen ons in staat stellen ook de *choekiem* [de wetten die geen logische verklaring hebben] van Tora van harte na te komen. Jechezkel belooft ons, dat in de toekomst de profetie weer zal terugkeren tot Israël. **36:28-36** Jechezkel krijgt een profetie over toekomstige zegeningen. Hij voorspelt dat de Joden in de toekomst weer permanent en veilig zullen leven in het Land Israël. Zij zullen in Hasjem geloven en zijn mitswot nakomen. Hasjem belooft het Joodse volk te helpen en te redden. Hasjem zal dan Israël zegenen met overvloed, een overvloed aan producten en een overvloed aan kinderen. Niet dat Israël dat dan verdiend heeft, maar dat zullen zij krijgen dankzij G-ds genade.

9. ¹Het was op de achtste dag dat Mosjé Aharon en zijn zonen en de oudsten van Israël riep. ²En hij zei tegen Aharon: „Neem voor jezelf een runder-kalf als zondoffer en een ram voor een opgaand-offer, [beiden] zonder gebrek en breng ze vóór Hasjem. ³En tegen de Israëlieten moet je als volgt zeggen: „Neem een geitebok als zondoffer en een kalf en een schaap, allebei onder het jaar, zonder gebrek, als een opgaand-offer. ⁴En een stier en een ram als vredeoffer om ze vóór Hasjem te offeren en een meeloffer dat met olie gemengd is, want vandaag verschijnt Hasjem aan jullie.” ⁵Ze brachten datgene wat Mosjé geboden had naar de voorkant van de Tent-der-Samenkomst; en de hele gemeenschap kwam naderbij en stond vóór Hasjem. ⁶Hierop zei Mosjé: „Dit is wat Hasjem geboden heeft te doen, dan zal de heerlijkheid van Hasjem aan jullie verschijnen.” ⁷Toen zei Mosjé tegen Aharon: „Ga naar het altaar en breng je zondoffer en je opgaand-offer en breng verzoening voor jezelf en voor het volk en voer de offerdienst van het volk uit en breng verzoening voor hen, zoals Hasjem geboden heeft. ⁸Daarop ging Aharon naar het altaar en slachtte het kalf dat van hem was tot zondoffer. ⁹De zonen van Aharon brachten hem het bloed en hij doopte zijn vinger in het bloed en streek dat aan de hoornen van het altaar en het bloed goot hij uit aan de voet van het altaar. ¹⁰En het vet, de nieren en het middenrif met de lever van het zondoffer liet hij in rook opgaan op het altaar, zoals Hasjem Mosjé geboden had. ¹¹Het vlees en de huid verbrandde hij in het vuur buiten het kamp. ¹²Daarna slachtte hij het opgaand-offer en de zonen van Aharon reikten hem het bloed aan en hij sprenkelde dit rondom tegen het altaar. ¹³Ook het in stukken [gesneden] brandoffer met de kop reikten zij hem aan en hij liet het in rook opgaan op het altaar. ¹⁴En hij waste de ingewanden en de poten en liet ze in rook opgaan op het altaar. ¹⁵Vervolgens bracht hij het offer van het volk: hij nam de bok tot zondoffer, die van het volk was en slachtte hem en bracht hem als zondoffer, zoals het vorige.

9. 1. Het was op de achtste dag – Van de ambtsaanvaarding van de priesters. Dit gebeurde op de eerste dag van de maand Nissan en op diezelfde dag werd de Woning voor goed opgericht [maar gedurende de acht dagen van de inwijding werd de Woning iedere dag door Mosjé opgericht en weer uit elkaar genomen en bleven de *Kohaniem* in de Tent der Samenkomsten (*Ibn Ezra*)] en deze dag kreeg tien kronen ter onderscheiding, welke worden genoemd in *Seder Olam 7 (Rasji, Torat Kohaniem 9:11)*. [Vanaf deze achtste dag, waarop de *kohaniem* werden ingewijd, mochten alleen de *Kohaniem* de dienst in de Woning verrichten.

En de oudsten van Israël – Om hun mee te delen dat Aharon op bevel van G-d toetrad tot het Hogepriesterschap, opdat men niet zou zeggen dat hij dat uit zichzelf op zich genomen had (*Rasji*).

2. Neem voor jezelf een rund-kalf – Dit diende om Aharon te kennen te geven dat de Heilige, Gezegend is Hij, hem verzoening schonk door middel van dit kalf voor de geschiedenis met het gouden kalf, dat hij gemaakt had (*Rasji, Tanch. 10*).

3. En tegen de Israëlieten moet je zeggen – Het is niet duidelijk tegen wie Mosjé hier sprak. Het kan zijn dat hij tegen Aharon sprak, daar het Zijn wens was dat Aharon degene zou zijn die de offers zou brengen. Het is ook mogelijk dat Mosjé hier tegen Aharon en tegen de Oudsten van Israël sprak, want daarvoor had hij hen bijeen geroepen, zodat zij tegen de Israëlieten zouden spreken. En een derde mogelijkheid is dat Mosjé dit tegen ieder van de Oudsten afzonderlijk zei, want er staat: „Je moet als volgt zeggen,” in het enkelvoud. En dan betekent het dat hij tegen Aharon zei: „Neem voor jezelf...” en tegen ieder van de Oudsten zei hij: Zeg tegen de Israëlieten...” (*Ramban*).

4. Want vandaag verschijnt Hasjem aan jullie – om Zijn *Sjechina* te laten rusten op het werk van jullie handen. Daarom moeten deze offers vandaag gebracht worden (*Rasji*).

Hij is al aan jullie verschenen in het werk van jullie handen, zoals er geschreven staat (*Sjemot 40:34*): „En de Heerlijkheid van Hasjem vulde de Woning.” Daarom past het dat jullie Hem nu eren met dit offer ter erkenning van de openbaring van de *Sjechina (Sforno)*. [*Sforno* vertaalt hier: „Want vandaag is Hasjem al aan jullie verschenen,” en daarom past het jullie om als erkenning een offer te brengen.]

6. Dit is wat Hasjem geboden heeft te doen – Dat je je handen moet leggen op het zondoffer en opgaand-offer van de gemeenschap (*Sforno*).

Dan zal de heerlijkheid van Hasjem aan jullie verschijnen – Nadat Hij al in de Woning aan jullie verschenen is, zoals er geschreven staat (in vs. 23): „En de Heerlijkheid van Hasjem verscheen aan heel het volk” (*Sforno*). Volgens *Ibn Ezra* was dit

het vuur uit de hemel, dat de offers verteerde.

7. Ga naar het altaar – [Mosjé moest Aharon opdracht geven dat te doen] omdat Aharon beschaamd en bevreesd was om dichterbij te komen. Daarom zei Mosjé tegen hem: „Waarvoor schaam je je? Voor deze functie ben je gekozen!” (*Rasji, Torat Kohaniem 9:7*).

Ga naar het altaar – De eenvoudige betekenis hier is dat Mosjé tegen Aharon zei: „Ga naar de noordzijde van het altaar en offer daar de zondoffers en de opgaande-offers, want die moeten aan de noordkant van het altaar geslacht worden.” Maar Mosjé zei het verkort, omdat Aharon al wist waar deze offers geslacht moesten worden. Een andere verklaring is dat Aharon in het altaar met zijn horens de vorm van een stier zag en daar was hij bang voor. Daarom moest Mosjé hem geruststellen, en hem dichterbij het altaar laten komen. En de reden dat Aharon bang was voor het gehoornde altaar was dat hij het gouden kalf gemaakt had, dat Israël aanbeden had (*Ramban*).

Je zondoffer – Het runder-kalf (*Rasji*).

En je opgaand-offer – De ram (*Rasji*). [Een opgaand-offer is een offer dat volledig verbrand wordt op het altaar en dus volledig in vlammen opgaat.]

De offerdienst van het volk – De geitebok en het kalf en het schaap [die in vers 3 genoemd worden]. En overal waar sprake is van het woord ‘kalf’ zonder meer, wordt er een dier onder het jaar mee bedoeld. Deze wet wordt van dit vers geleerd. [Het woord *par* is een rund in het derde jaar, *ègel bakar* – runder-kalf – is een dier in het tweede jaar en *ègel* – kalf – is een dier in zijn eerste jaar.] (*Rasji, Torat Kohaniem 4:28*).

Het zondoffer van Aharon wordt eerst genoemd, want pas nadat hij verzoening voor zichzelf gedaan had, kon hij verzoening voor het volk doen (*Ibn Ezra*).

9. Het bloed – D.w.z. het overige bloed (*Ibn Ezra*).

11. Het vlees en het bloed – Wij vinden nergens in Tora dat een zondoffer, waarvan het bloed gespat werd op het buitenste altaar, verbrand werd, met uitzondering van dit geval en bij de zondoffers van de ambtsaanvaarding van de priesters. En al deze uitzonderingen werden verbrand in uitdrukkelijke opdracht van Hasjem (*Rasji*).

12. Zij reikten het hem aan – Volgens vertaling *Rasji*.

De zonen van Aharon werden bij de dienst van de verbranding van het zondoffer betrokken, om hen te leren hoe zij in de toekomst zelf als *Kohaniem* zouden moeten functioneren (*Sforno*).

15. Hij bracht het als zondoffer – Hij offerde het volgens de voorschriften van het zondoffer (*Rasji*).

Zoals het vorige – Zoals zijn eigen kalf (*Rasji*).

MISJNA VAN DE WEEK

Berachot Hoofdstuk 6

Misjna 8

Als men vijgen, druiven of granaatappelen gegeten heeft, dan zegt men daar drie berachot na¹, zegt Rabban Gamliël. Maar de geleerden zeggen: één beracha². Rabbi Akiwa zegt: zelfs al heeft men gekookt voedsel³ gegeten, en dat is zijn hoofdmaal⁴, dan zegt men daarna drie berachot. Wie water drinkt voor de dorst⁵, zegt: „*sjèhakol nihejeh bidvaro*” Rabbi Tarfon zegt: „*Boree nefasjot rabbot*”⁶.

Aantekeningen bij Misjna 6:8

1. **Men zegt daar drie berachot na:** Want na alles dat behoort tot de zeven soorten [waarmee het land Israël gezegend is in *Dewariem* 8:8: „Een land van tarwe en gerst, druiven en vijgen en granaatappelen; een land van oliehoudende olijven en (dadel-) honing] zegt men drie berachot. Want Rabban Gamliël meent dat de zin *en je zult eten en verzadigd zijn en je zult zegenen* [*Dewariem* 8:10] niet alleen voor brood geldt, maar voor alle zeven soorten geldt, die daarvoor in Tora [8:8] genoemd worden. [Daar de drie berachot worden afgeleid van de woorden van *Dewariem* 8:10 lijkt het logisch dat ze gelden voor alle zeven soorten die in 8:8 genoemd worden. Maar de geleerden zeggen dat ze alleen gelden voor brood, dat in vers 8:9 nog eens genoemd wordt: *Een land waarin je brood zult eten zonder zuinigheid*]. En in die zin [8:10] is een aanwijzing voor drie berachot te vinden: a) *oewerachta - en je zult zegenen*, dat is de eerste beracha: „*hazan et hakkol*” - onderhoud; b) „*al haärets - voor het land*”, dat is de beracha voor het land; c) „*hatova - het goede*”, dat is [de beracha] „*bonee Jeroesjalajim - bouw Jeruzalem weer op*”. [Het thema van de eerste van de drie is dat G-d de wereld onderhoudt door genadig iedereen voedsel te geven. Daarom wordt dat de beracha voor onderhoud genoemd. De tweede beracha bevat dankzeggingen voor het feit dat G-d ons de Tora gegeven heeft, ons uit Egypte heeft gered en dat Hij ons het land Israël heeft gegeven. Daarom wordt dat de „beracha van het land” genoemd. In de derde beracha vragen wij G-d om Jeruzalem te herbouwen]. Want zo staat het ook geschreven [in *Dewariem* 3:25] „Deze goede berg” (*RAV*).

2. **Maar de geleerden zeggen: één beracha:** Drie in één beracha. Wanneer men druiven, vijgen, granaatappelen, olijven of dadels gegeten heeft, zegt men: „*al ha-eets weal perie ha-eets weal èrets chemda tova*”, en men sluit allen af met: „*al haärets weal haperot*”. In Israël sluit men af met: „*al haärets weal peroteia*” [het land en haar vruchten]. Dezelfde beracha zegt men over wijn, dat echter begint met „*al hagèfen weal perie hagèfen*” [voor de wijn en voor de vrucht van de wijnstok]. En over alles dat van de vijf graansoorten gemaakt is, zegt men in plaats van „*al perie ha'eets*”: „*al hamicheja weal hakalkala*” [voor voeding en levensonderhoud], en men sluit af met „*al haärets weal hamicheja*” [voor het land en voor het onderhoud] (*RAV*).

3. Zelfs groente.

4. **Zelfs als men gekookte groenten gegeten heeft en dat is zijn hoofdmaaltijd,** waarop zijn onderhoud gebaseerd is, dan zegt hij daarover de drie berachot, want [er staat] „*weachalta wesjawata*” [als je gegeten hebt en verzadigd bent], dat wil zeggen, alles wat je gegeten hebt [en waardoor je verzadigd bent]. Maar de halacha is volgens de geleerden, n.l. dat men die drie berachot dan niet zegt. En over de zeven soorten zegt men de drie-in-één-beracha. En over al het overige voedsel zegt men „*boree nefasjot rabbot wechesronan*” [Die vele zielen en hun behoeftigheden geschapen heeft]. En de betekenis [van hun behoeftigheden] is: [dingen] zoals brood en water, zonder hetwelk het onmogelijk is om te bestaan. De betekenis van [de volgende woorden van de beracha] „*al kol masjèbara lehachajot bahèm nèfesj kol chai*” [voor alles dat Hij geschapen heeft om alle levende wezens daarmee in leven te houden] is: voor alle dingen in de wereld, ook als die niet geschapen waren, hadden de schepselen kunnen leven en ze zijn niet anders geschapen, dan voor genoeg en extra voordeel. En omdat deze beracha twee onderwerpen heeft: a) G-d die de mens voorziet van al wat hij nodig heeft, en b) G-d als schepper van niet-essentiële dingen voor het genoeg en plezier van de mens], wordt hij beschouwd als een „lange” beracha en begint hij met „*Baroech*”, zoals vermeld staat in de *Jeroesjalmi*, dat men afsluit met „*Baroech Ata Hasjem chei ha'olamim*” [Gezegend bent U, Hasjem, het leven van alle werelden]. [Tegenwoordig wordt het algemeen afgesloten met „*Baroech chei ha'alomim*”] (*RAV*).

5. **Wie water drinkt voor de dorst:** Alleen in dat geval zegt hij de beracha *sjèhakol*. Maar wie water drinkt om zijn eten door te slikken, dat hem in de keel steekt, of voor iets dergelijks, die zegt geen beracha.

6. **Rabbi Tarfon zegt: „Boree nefasjot rabbot”.** Dat zegt men voordat men water drinkt, maar de halacha is niet volgens Rabbi Tarfon, maar ervoor zegt men „*sjèhakol*” en erna zegt men „*Boree nefasjot rabbot*”.

Wekelijkse Halacha Serie

HILCHOT BERACHOT

Gebaseerd op de *Kitsoer Sjoelchan Aroech, Misjna Beroera, Sja'arei Halacha,*
WeZot Haberacha en Haberacha Kehilchata
 Samengesteld door **Zwi Goldberg**

Aflevering 23b

Hoofdstuk IV - Birkat Hamazon (Dankgebed na de maaltijd)

E. Birkat Hamazon wanneer een bruidspaar aanwezig is en na een besnijdenis

Bij een maaltijd waaraan een *chatan* [bruidegom] en een *kalla* [bruid] aanwezig zijn en ten minste tien mannen boven de dertien jaar, worden er zeven zegeningen [*sjèva berachot*] gezegd na de *Birkat Hamazon*. (De *chatan* telt mee voor het aantal van tien mannen.) Ze worden alleen gezegd wanneer er twee personen aanwezig zijn die bij geen van de vorige *sjèva berachot* aanwezig waren of niet aanwezig waren bij de huwelijksinzegening, de zgn. *paniem chadasjot* – nieuwe gezichten. Wanneer die niet aanwezig zijn wordt alleen de *Birkat Hamazon* gezegd.

Wanneer er twee nieuwe gezichten aanwezig zijn, wordt de *Birkat Hamazon* uitgesproken over een beker wijn, waarna over een tweede beker wijn zes van de zeven *berachot* gezegd worden door degene die de *Birkat Hamazon* geleid heeft of door één of meer van de andere aanwezigen. Ten slotte wordt de *beracha Borei Perei Hagafen* door de leider uitgesproken over de beker wijn van de *naberacha* – de eerste beker – en men drinkt uit beide bekertjes.

Voor verdere halachot over dit onderwerp, zie de *Sjoelchan Aroech, Even Ha-ezer*, hfd. 62.

De zeven *berachot* zijn te vinden in de *Siddoer* met Nederlandse vertaling op blz. 352.

Na de feestmaaltijd die gehouden wordt na een besnijdenis worden ook speciale *berachot* ingelast. Ze staan eveneens in de *siddoer*.

F. Kos sjel beracha: Birkat Hamazon over een beker wijn

1. Wanneer er drie mensen samen gegeten hebben en *Birkat Hamazon* gezegd wordt met een *zimmoen*, dat is het extra mooi als men de *Birkat Hamazon* uitspreekt over een beker wijn. Deze beker wijn noemt men de *kos sjel beracha* – de beker van de zegening. Degene die de *zimmoen* leidt, houdt de beker in zijn hand terwijl hij de *Birkat Hamazon* uitspreekt. Na beëindiging van de *Birkat Hamazon* zegt de leider de *beracha* voor de wijn *Borei perie hagafen* en drinkt van de *kos sjel beracha*. Volgens sommige *poskiem* is het zelfs gewenst dat iemand die alleen is, de *Birkat Hamazon* uitspreekt over een beker wijn, maar volgens andere *poskiem* is het zelfs niet nodig bij drie mensen. De *Rama* schrijft echter dat men de *mitswa* mooier doet als men het wel over een beker wijn zegt, hoewel dat niet verplicht is¹. De *Rama* vult daar aan, dat wanneer men geen wijn heeft, maar de voornaamste drank van het land is bier of iets anders, dan mag men de *Birkat Hamazon* ook uitspreken over bier of die andere drank, omdat er *poskiem* zijn die zeggen dat men helemaal geen wijn nodig heeft.

2. Het is belangrijk dat de beker wijn onbeschadigd is. Hij is beschadigd als er al eerder van dezelfde inhoud gedronken werd. Wanneer de wijn beschadigd is, kan men die teruggooien in de fles, wanneer daar nog voldoende in zit, en dan is de wijn in de fles weer bruikbaar.

---

1. *Sj.A., O.Ch.* 182:1